

لیکونکی: عتیق پاڅون

د ملي روغې جوړې د سیاست مبتکر شهید ډاکټر نجیب الله د پنځلسم تلین په مناسبت

زمونږ گران هیواد افغانستان ډیر لرغونی تاریخ، میرني خلک او په زړه پورې سنن او عنعنات لري. افغانستان د نهضتونو او ملي ازادې بڅبونکو مبارزاتو ټاټوبی او د سترو، نوموړو او له افتخاره ډکو شخصیتونو د روزنې زانگو ده چه د وطن ټول تاریخ د خاورې، خپلواکۍ، ملي ارزښتونو او ملي نوامیسو په دفاع کې د هغو له کارنامو نه ډک دی.

د دې مبارزاتو ادامه چه د مهاجمینو، استیلاگرانو او استعمارگرانو پر ضد د خلکو په دفاع او آزادي بڅبونکو جنگونو، د مشروطه غوښتونکو په کارنامو، د روشنفکرانو په نهضت او بالاخره د وطن د پرمختگ، د ملي یو والي او دیموکراسۍ د تحکیم په لاره کې د مترقي احزابو او سیاسي جریاناتو په مبارزو کې انعکاس مومي او د وطن د ځلانده تاریخ پانې تزئینوي چه بنائي د هغو درنښت و شي او تل افتخار پرې و کړو.

متأسفانه د هیواد د وروستیو پنځه دیرشو کلونو د حقایقو او انکشافاتو دقیقه ارزیابي دا واقعیت په گوته کوي چه مختلف کورني او د باندني عوامل چه عمدتاً په نړیواله کچه د ساړه جنگ له تسلط نه ناشي وه، په هیواد کې د وضعې د متشنجه کیدو، وسله والو نښتو او جنگ لامل وگرځیده. له بلې خوا د ځنې عینی عواملو له کبله لکه د ټولنې عمومي بیر ته پاته والی، د خلکو بیسوادې او د روشنفکره قشر د سیاسي پخوالي ټیټه سطحه چه و ئې نه شو کولی د افغان ټولنې عیني-تاریخي واقعیتونه په نظر کې ونیسی او یو ډیر موزون او متناسب کورنی او بهرنی سیاست غوره او تعقیب کړي. همدا رنگه په دبانديو استخباراتو باندي د هیواد د اسلامي تنظیمونو د ځنو مشرانو تړاو او په خپل هیواد کې د دوی خصمانه فعالیتونه لمړی زمونږ په هیواد باندي د شوروي اتحاد د قوتونو او وروسته بیا د ناتو د قوتونو د تیري سبب شو چه دې دواړو تیریو په هیواد کې د ننه او د هغه د شاوخوا وضعه ډیره متشنجه کړه چه افراطي چپ او افراطي نښي سیاستونه په هیواد کې د دوامداره جنگ، وروروزنې، وراني، په ټولنه کې د اقتصادي، ټولنيز او فرهنگي نظم د گډ وډۍ، ملي نفاق او دښمنۍ، د زرگونو وطنوالو د قتل، بهرته د سلگونو زرو افغانانو د جبري مهاجرت او آوارگۍ او زمونږ د هیواد په کورنیو چارو کې

د گاونډیو هیوادونو د بیشرمانه لاس وهنو آو بالاخره د منځنیو پیریو یوې ټولني ته زمونږ د هیواد د شا ته تگ لامل شول.

کله چه په کال ۱۹۷۳ کې محمد داؤد خان د یوې نظامي کودتا په ترڅ کې سیاسي واک تر لاسه کړ، ده چه د خپل صدارت په دوره کې د پښتونستان آو دیورند د موضوعگانو په اړه ډیر روښانه آو وطنپرستانه دریغ درلود آو حتی یو وار ئې د افغان د له لاسه تللو خاورو د بیر ته نیولو د پاره سفر بري هم اعلان کړې وه چه د وخت پاچا ظاهر شاه ئې مانع شو.

پاکستان چه د داؤد خان واکمني د خپل ځان د موجودیت د پاره لوی خطر و باله نو د هیواد اسلامي تنظیمونه چه اکثر ئې د هغه هیواد له استخباراتو سره نږدې اړیکې درلودې آو د امریکا، غربی آو عربي هیوادونو د استخباراتو په څنگ کې د پاکستان استخباراتو هم د هغوی په تشکل کې لاس در لود، د داؤد خان پر ضد تحریک آو د هغه را نسکورولو ته ئې و هڅول چه اکثره منجمله برهان-

الدین رباني آو احمد شاه مسعود پاکستان ته و تښتیدل چه د پاکستان د وخت د واکمن ذوالفقار علي بوتو له خوا ئې ډیر تود هر کلی و شو آو له هغه ځایه ئې د خپل هیواد پر ضد د سیسی آو توطیې، حتی د ښوونځیو د انجونو پر مخ د تیزابو پاشل آو مسلحانه فعالیتونه پیل کړل.

داؤد خان چه په لمړی سر کې ئې له شوروي اتحاد آو د افغانستان د خلک له دیموکراتیک گوند (د.ا.خ. د.گ.) سره ډیرې ښې اړیکې درلودې، امریکا آو ایران ته له سفر وروسته دا اړیکې خرابه، ده له شوروي اتحاد نه مخ و گرځاوه آو په هیواد کې د ننه ئې هم د.ا.خ. په د.گ. باندې گوزارونه پیل کړل، د گوند یو ډیر ستر شخصیت میر اکبر خیبر ئې په شهادت و رساوه آو نور رهبران ئې بندیان کړل چه دا موضوع د گوند د وسله وال پاڅون سبب شو آو گوند د یوې انقلابی کودتا په ترڅ کې سیاسي واک تر لاسه آو داؤد خان په شهادت ورسید.

لکه څرنګه چه مخکې مو اشاره ورته وکړه له یوې خوا د.ا.خ. د.گ. په نړیواله سطحه کې د یوه ډیر سخت ساره جنگ په شرائطو کې واک تر لاسه کړ، له بلې خوا د گوند د ځنو غړیو د سیاسي پخوالي نازله سطحه د دې باعث شوه چه گوند و نه شوه کولی یو متوازن کورنی آو بهرنی سیاست غوره آو مخکې بوزي آو له ټولو مهمه دا چه نړیواله ارتجاع، عربي هیوادونه آو مخصوصاً دوه گاونډي هیوادونه پاکستان آو ایران آو کورنی ارتجاع د اسلامي تنظیمونو په وجود کې ډیر ژر لاس په کار شوه آو د پاکستان له خاورې ئې په افغانستان وسله وال بریدونه پیل آو په هیواد کې د ننه ئې هم خپلې ځالې جوړې آو خپرې کړې. په داسې حالت کې شوروي اتحاد هم د.ا.خ. د.گ. د سیاسي واکمنی د ژغورلو آو

خپلو سرحداتو ته د خطر د ليرې کولو په هدف خپل وسله وال پوځونه افغانستان ته را و ليرل چه وضعه لاهم بد تره شوه او د باندنۍ لاسوهنې په افغانستان کې ډيرې زياتې

او زمونږ هيواد د ساړه جنگ د اور د په محراق باندې تبديل شو. ډير زيات هيوادوال بهر مخصوصاً پاکستان ته کډوال شول، د کورني جنگ شدت زيات شو، ورور وژنه، د اقتصادي بنسټونو وړانديدل او د ټولنيز نظم گډوډيدل پيل شول.

په ملي او بين المللي کچه داسې سختو شرايطو کې په کال ۱۹۸۲ کې ډاکټر نجيب الله په هيواد کې واک تر لاسه کړ او د ملي روغې جوړې پروگرام ئې مطرح کړ چه دا لاندې اساسي موخې يې په لومړيتوبونو کې وې:

- د جنگ او ورور وژنې خاتمه؛
- د يو گوندي حاکميت خاتمه او د يو گوندي حکومت پر ځای د اپوزيسيون په شمول د ملي يو والي د حکومت ځای پر ځای کول؛
- مستقلانه دفاع؛
- شپږ مياشتنۍ يو طرفه اور بند؛
- له بهر مخصوصاً ايران او پاکستان نه د پنځو مليونو افغان کډوالو بيرته را ستندل؛
- د شوروي اتحاد د قواوو وتل؛
- عاجلتاً يوې ۱۵ نوري شورا ته چه د غربي دموکراتانو د شورا په نامه ياديدله د سياسي قدرت تسليمول او د يوه کال په ترڅ کې د ملگرو ملتونو تر نظر لاندې آزاده او ديموکراتيکه انتخاباتو ته د زمينې مساعدول.

د ملي روغې جوړې د پروگرام پر ضد د هيواد او خلکو د دښمنانو کودتا:

د غربي دموکراتانو شورا ته د سياسي قدرت سپارل، په هيواد کې د جنگ خاتمه او وروسته بيا آزاد او ديموکراتيک انتخابات او د يوه قانوني دولت منځته راتگ هم په بهر کې د ځنو هيوادونو مخصوصاً شوروي اتحاد، ايران او پاکستان په نفع نه وه او هم په هيواد کې د ننه د اسلامي تنظيمونو په ضرر وه ځکه له يوې خوا دا تنظيمونه په خپله د سياسي قدرت ډير ليوال وه او له بلې خوا د جنگ خاتمه د دوی د رنگ رنگ منافعو خاتمه هم وه. پر دې اساس يوه د نننۍ او د باندنۍ ډيره لويه توطئه په کار شوه چه دا د ملي روغې جوړې پروگرام خنثی او د ډاکټر نجيب الله او وطن گوند واکمنۍ ته خاتمه ورکړي. د کودتا د باندنيو اساسي مجريانو ايران او روسيې فيصله وکړه چه سياسي قدرت په تنظيمونو کې په

دوی پورې تړلو د اسلامي جمعیت او د اسلامي وحدت احزابو ته ور انتقال کړي چه په راتلونکې کې د دوی منافع خوندي وي. برهانالدين رباني ئې مسکو ته ور و غوښت، هغه هلته خپل ځان ته د قدرت اخستلو په مقابل کې شوروي رهبرانو ته ټولې و عدي او تضمینونه ورکړل او د کودتا پلان جوړ شو (امکان لري چه په دې لیدنه کې د ایران استازی هم موجود وه).

رباني لمړی کس وه چه د سولې پر ضد را پورته شو. ډیره د تعجب وړ خبره دا ده چه څرنگه ممکنه ده چه رباني د افغانستان د سولې د عالي شورا رئیس وه، ده هیڅکله صادقانه په افغانستان کې سوله نه غوښته، صرف د سولې د عالي شورا د رئیس په توگه ئې ډیر زیات مادي او معنوی امتیازات تر لاسه کول. ما په وار وار په خپلو لیکنو کې لیکلي چه له د باندې نه مخصوصاً د افغانستان دوه گاونډیان ایران او پاکستان او په د ننه کې د تنظیمونو مشران په هیڅ صورت د افغانستان د جنگ په خاتمه کې علاقه مند نه دي. ایران او پاکستان ته د افغانستان جنگ ډیر زیات رنگ رنگ امتیازات ور په نصیب کړي او د اسلامي تنظیمونو مشرانو د جنگ له طریقه او د جنگ په ادامه کې ډیر زیات ثروتونه او شهرت په لاس راوړي دي چه دوی په هیڅ صورت په افغانستان کې سوله، قانوني دولت او دیموکراتیک د خلکو نظام نه غواړي ځکه دوی هغه څه ټول چه په جنگ کې ئې په لاس راوړي له لاسه ئې ور کوي. دا هم ډیره عجیبه ده چه ولې او په کوم اساس رباني ته د سولې د شهید او یا لا اقلاد شهید لقب ور کول کیږي.

په هر صورت د کودتا د پلان د عملي کولو د پاره عملي کار پیل او د وطن گوند د غړو جلب او جذب لا تشدید شه (بنکاره ده چه دا جلب او جذب مخکې هم روان وه). د اسلامي جمعیت گوند او د هغه یوه فرکسیون (د نظار شورا) و کولی شو د ژبنيو، سمتي او ملي تمایلاتو پر بنسټ د گوندی رهبري او وسله وال پوځ ډیر لوی کادرونه لکه محمود بريالی، نجم الدین کاویاني، فرید مزدک، عبد الوکیل، کریم بها، نبی عظیمي، آصف دلاور، عبد الفتاح، سید اعظم سعید، بابه جان او ډیر نور جذب کړي.

فیصله و شوه چه د ملگرو ملتونو خاص استازی بینین سیوان به ډاکټر نجیب الله له هیواده باسي مگر د کودتاچیانو له خوا د کودتا د پاره د جوړو شویو گوندی او نظامي قرارگاوو له خوا چه د نظار د شورا کسان هم د هغوی په ترکیب کې وه د یوولسو الوتکو په ذریعه د ازبک جنرال دوستم قوتونه او د نظار د شورا کسان کابل ته را و غوښتل شول چه یوه برخه ئې په چار آسیاب کې ځای په ځای شول چه د اسلامي گوند له تقرب نه د کابل په لوري مخنیوی و کړي او نور افراد ئې د کابل په هوایي ډگر او نورو استراتیژیکو نقاطو کې ځای په ځای شول. بینین سیوان چه له ډاکټر نجیب الله سره د هوایي ډگر په لور

روان وه د کودتاچيانو په ذريعه ئې له تگ نه ممانعت و شو او جمهور رئيس د بينين سيوان په مشوره د ملگرو ملتونو نمايندگۍ ته ولاړ.

د ډاکټر نجيب الله د ملي روغې جوړې د پلان د ناکامولو پايلې:

د دې پلان په ناکامولو سره سياسي قدرت په هيواد کې په ۱۹۹۲ کال کې اسلامي تنظيمونو او عمدتاً د اسلامي جمعيت تنظيم لاس ته ورغی ځکه همدغه حزب د هغو د باندنيو هيوادونو له استخباراتو سره چه په کودتا کې دخيل وه ډيرې نږدې اړيکې در لودې. په هيواد کې بيا د جنگ او ورورونې يوه نوې دوره د مختلفو تنظيمونو او دوستم د قوتونو په شمول د دوی د ناپايداره اتحادونو تر منځ پيل شوه چه د طالبانو د سياسي قدرت تر پيل يعنی ۱۹۹۲ کال پورې ئې دوام و کړ او د هغو په ترڅ کې ډير زيات هيوادوال مړه، کورونه، ودانۍ، عام المنفعه مؤسسات او د هيواد اقتصادي بنسټونه لاهم خرابه شول، ملي وحدت متضرر شو، د وسله وال پوځ تشکيل لغوه، سلاح او مهمات اکثراً په گاونډيو هيوادونو و پلورل شول، د موزيمونو او تاريخي آثارو، دولتي مؤسساتو، شخصي کورونو، مکاتبو، پوهنتونونو (دانشگاوو)، روغتونونو، کارخانو، فابريکو او د برېښنا د انتقال د مزو او توربينونو ډير بې رحمانه چور او چپاول وشو. ملي، مذهبي، ژبنيو او سمټي مسايلو ته ډيره زياته لمن ووهل شوه، زمونږ د هيواد په کورنيو چارو کې د پاکستان او ايران د استخباراتو لاسوهنه ډيره زياته شوه، رشوت، فساد، قاچاق، د دولتي ځمکو غصبول، بد اخلاقي او زورگويي هم ډير زيات شول، د چانه مال خوندي وه نه ناموس.

خلک د اسلامي جمعيت او رباني دولت له ادارې نه ډير زيات په عذاب شول ترڅو په کال ۱۹۹۲ کې سياسي قدرت د امريکا په ابتکار جوړ شوي يوه بل بنيادگرا اسلامي ځواک (طالبانو) ته ورسيد.

په دې ترڅ کې د دښمنو هيوادونو مخصوصاً پاکستان استخباراتو ډيره هڅه و کړه چه افغانستان له يوه ډير وطن پرسته، با تجربه او په ملي منافعو باندي مين شخصيت يعنی ډاکټر نجيب الله نه محروم کړي چه کولی ئې شوه د افغانستان په راتلونکې کې خپل مثبت او وطنپرستانه رول ولوبوي. د سترو او وطن پرستو شخصيتونو له بينه وړل د دښمنو هيوادونو د استخباراتي جنگ يوه ډيره مهمه برخه او ډير ستر هدف تشکيلوي.

خرنگه چه د (اسرار مرگ ډاکټر نجيب الله) د کتاب ليکونکي رزاق مامون ليکي چه ډاکټر نجيب الله د شهنواز تڼي د گروپ د يوه استول شي کس غرزي خواخوږي په ذريعه په شهادت رسيدلی دی.

د افغانستان خلک د ډاکتر نجيب الله کارنامې د يوه ملي او ستر واکمن په توگه چه واقعا ئې هم په هيواد کې د ورور وژنې د جنگ خاتمه، سوله او ملي پخلاينه، ملي يو والی، ترقي او پر مختگ غوښته هيڅکله نه هيروي او تل به د دوی په زړونو کې ځای ولري.

د افغانستان حق شناسه اولس به بالاخره يو وخت چه د تنظيمونو له ستم او ديکتاتوری نه خلاص او د خپل برخه ليک چښتنان شي خپل ملي اتلان او شخصيتونه تشخيص او درناوی به ورته وکړي. د ملي تعصب پر بنسټ جوړ شوي د درواغو ملي اتلان او د سولې شهيدان به په خپله لاره پسې ولاړ شي.

